piacon? A vásárlók elképzelésével valamilyen mértékben találkozik a megoldásunk? A megoldásunk jobb, mint a konkurensünké? Ha minimálisan ezekre a kérdésekre egyértelmű és tényszerű válaszokat tudunk adni, már nagy baj nem lehet. Rengeteg példát tudnék említeni sikeres cégek kampányiból, ami megmutatná a fent említett törvény működőképességét. De ezt most nem tenném meg, amire van egy jó okom. Kérem a kedves olvasót, hogy egy szavamat se higgye el. Ne higgyen el semmit, azért, mert én mondtam. Arra kérem, hogy nézzen körül egy kicsit a marketing világában, nézzen meg reklámkampányokat, és győződjön meg saját maga. Fedezze fel, hogy mitől működik a működő marketing.

És ha a jövőben bonyolultnak vagy nehéznek gondolná a marketinget, jusson eszébe, hogy csak azt tartjuk nehéznek, amit nem tanultunk meg. Márpedig ez a szakma tanulható. Nem csak a beavatottak tudománya. Jó tanulást, sok sikert és elért célokat kívánok.

Az állam helyi szerveinek gazdasági szerepe

MÁTÉ KRISZTINA

Az idők folyamán számtalan felfogás született a kormányzati szerepvállalásról, hogy az államnak szabad-e vagy sem részt vállalnia a gazdasági életben. A XVIII. században Adam Smith azt vallotta, hogy a kormányzatnak csak korlátozottan kell részt vennie a gazdasági életben. Egy évszázaddal később John Maynard Keynes, a tőkés gazdaság egyenlőtlenségeinek orvoslását az állami beavatkozással látta megvalósítható nak. Sokszor a központi irányítás nem ismeri fel kellőképpen a problémákat helyi szinten, ezért szükség van helyi önkormányzatokra. Romániában a települési (helyi) önkormányzatok működését a 2001. évi 215-ös számú törvény szabályozza. A jogszabály értelmében a helyi tanácsok rendeletalkotó (helyi törvényhozó) szervek, a polgármester, a polgármesteri hivatal pedig végrehajtó szerv. Ezek a szervek együttesen, a községekben és városokban önálló adminisztratív hatóságként lépnek fel. A helyi tanácsok munkáját a nagyobb területi egységeket érintő kérdésekben a megyei tanács hangoljaössze.

A helyi önkormányzatok alapvető hatáskörét és feladatait az Alkotmány és/vagy a törvény rendezi. Azonban ezek nem akadályozhatják azt, hogy a jogszabály keretei között a helyi önkormányzatokat speciális célból hatás- és feladatkörrel ruházzák fel.

A helyi önkormányzatok a jogszabály keretei között teljes döntési jogosultsággal rendelkeznek minden olyan ügyben, amely nincs kivonva hatáskörükből, és bármely más közigazgatási szerv hatáskörébe sincs utalva. A közfeladatokat általában elsősorban az állampolgárokhoz legközelebb álló közigazgatási szervnek kell megvalósítania.

A helyi önkormányzatok hatásköre általában teljes és kizárólagos. Ezt más központi vagy regionális közigazgatási szerv nem vonhatja el és nem korlátozhatja, kivéve azt az esetet, ha ezt a törvény lehetővé teszi.

A román önkormányzati rendszerben a helyi önkormányzatok széles feladat- és hatáskörrel rendelkeznek, melyet részben maguk alakítanak ki önként vállalt közügyekkel, részben a jogalkotó törvényi szinten határozhat meg kötelező feladat- és hatásköröket.

Az önkormányzat kötelező feladatai a közszolgáltatások körében:

1. településrendezés és a településfejlesztés;
2. az épített és természeti környezet védelme;
3. vízrendezés, csapadékvíz-elvezetés és csatornázás;
4. lakásgazdálkodás;
5. a köztemető fenntartása;
6. a helyi közutak és közterületek fenntartása;
7. a helyi tömegközlekedés és köztisztaság biztosítása;
8. gondoskodás a helyi tűzvédelemről és a közbiztonság helyi feladatairól;
9. óvodai nevelés;
10. általános iskolai oktatás és nevelés;
11. egészségügyi és szociális ellátás;
12. gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok;
13. a közművelődési, tudományos, művészeti és a sporttevékenységtámogatása;
14. a nemzetiségi és etnikai kisebbség jogai érvényesítésének biztosítása;
15. a város- vagy községüzemeltetési feladatok ellátása;

Kötelező feladatot csak törvény telepíthet a helyi önkormányzatok feladatához. A kormány biztosítja az ellátásukhoz szükséges anyagi feltételeket, dönt a költségvetési hozzájárulás mértékéről, módjáról.

Az önkormányzati jogok tekintetében a helyi önkor-

mányzatok egyenlők, ám a feladat- és hatásköreik eltérőek lehetnek. A hatáskörük telepítését figyelembe véve megállapítható, hogy az alapvető köz- és igazgatási szolgáltatásokat valamennyi települési önkormányzat, illetve annak valamely szerve biztosítja.

Az önkormányzati törvény lehetővé teszi, hogy nagyobb lakosságszámú és teljesítőképességű önkormányzatnak a törvény több kötelező feladatot állapítson meg. A kisebb lakosságszámú települések ugyanakkor önmaguk vagy társulásuk útján önként vállalhatják e feladatok ellátását is.

A megyei önkormányzat területi önkormányzat. Alapvetően azokról a feladatokról gondoskodik, amelyek a települési önkormányzatoknak nem kötelező feladata. Megfelelő feltételek esetén ezeknek a körzeti jellegű közszolgáltatásoknak a megszervezését is átvállalhatják a települési önkormányzatok.

Az önkormányzatok önként vállalhatnak minden olyan helyi érdekű közügyet, melyet jogszabály nem utalt más szerv hatáskörébe. Ezek közül az önkormányzat – a helyi igények és lehetőségek függvényében – maga határozhatja meg, hogy milyen feladatokat milyen mértékben és módon lát el. Az önként vállalt feladatok tárgyában az éves költségvetésben, a gazdálkodást megalapozó pénzügyi tervben – a fedezet biztosításával – kell dönteni a helyi tanácsnak. A helyi tanács állást foglal a feladat- és hatáskörébe nem tartozó, de a helyi közösséget érintő ügyekben. E jogával különösen a településfejlesztéssel és -üzemeltetéssel, a lakossági közszolgáltatások fejlesztésével kapcsolatos ügyekben él.

A fakultatív feladatvállalásnak kizárólag az a korlátja, hogy az nem veszélyeztetheti a kötelező feladatok ellátását.

Romániában, az Európai Unióhoz való csatlakozása által, megváltozik a helyi közigazgatás területi szerkezete, ami a regionális politika által valósul meg. A regionális politika a kormányzati politika azon része, amely a társadalom térbeli értelmének értelmezésére és befolyására vonatkozik.

Az EU regionális politikájának legfontosabb célja az Unió különböző fejlettségű és szerkezetű térségei közti gazdasági és szociális kohézió erősítése a méltányosság, az igazságosság és a szolidaritás elveinek érvényesítésével. Az Európai Unió Romániával folytatott tárgyalásaik során kötött szerződések 21. fejezetében tartalmazzák a közös regionális politika főbb feladatait és eszközeit, ezek a következők:

– az egyes régiók közti eltérések, a megkésett fejlődésből fakadó esélykülönbségek mérséklése;

– ennek érdekében összehangolt nemzeti, közösségi, gazdaságpolitikai és strukturális eszközök alkalmazása;

– az Európai Regionális Fejlesztési Alap működtetése, amelynek feladata, hogy megszüntesse a kirívó regionális aránytalanságokat, elősegítse a fejlődésben elmaradott régiók felzárkóztatását, az iparilag hanyatló depressziós térségek újraélesztését;

– a Közösség különböző pénzügyi forrásainak koordinálása a hatékony regionális politika érdekében.

Romániában 7–8 régió alakítható ki, melyek 3–6 megyét foglalhatnának magukba. A regionális szerkezet kialakítása során a régiók, melyek gazdasági szempontból viszonylag homogén területi egységeknek tekintendők, közigazgatási jogköröket kapnak. Az etnikai közösségek a vonatkozó európai normáknak megfelelő garanciákat élveznek.

A regionális fejlesztés elsősorban gazdaságpolitikát jelent, mely országos szinten biztosítja a tartós gazdasági-társadalmi fejlődést. Ennek a politikának a sajátos román valóságból kell kiindulnia, és a célok három kategóriáját kell szem előtt tartania:

a) az európai uniós előírásokkal való összhang megteremtését;

b) a Romániában jelentkező regionális különbségek csökkentését;

c) a régiókon belüli anyagi és humán erőforrások optimális hasznosítását.

A régió olyan területi-közigazgatási egységet jelent, amelynek a hivatása a tartós gazdasági, szociális, kulturális és tudományos fejlődés támogatása, és ezzel egy időben területének optimális rendezése a megyék és községek, városok, municípiumok autonómiájának és hatáskörének tiszteletben tartása mellett. A régiók saját vagyonnal, közigazgatással és költségvetéssel rendelkeznek. A régió pénzügyi forrásainak legjelentősebb hányadát a helyi forrásoknak kell alkotniuk, amelyek fölött a régió teljes függetlenséggel rendelkezik. A központi költségvetésből történő átutalásokra, szubvenciókra a tehermentesség elve alapján kerül sor.

Romániában nyolc régiót és négy fejlesztési zónát alakítanának ki. A régiók pedig 3–7 megyét foglalnának magukba.

A nyolc régió a következő megyék csoportosításából alakulna ki:

Észak-Kelet régió: Bákó, Botosán, Jászvásár, Neamc, Szucsáva, Vászluj

Dél-Kelet régió: Braila, Bodza, Konstanca, Galac, Vráncsa, Tulcsa

Dél-Munténia régió: Arges, Calarasi, Dambovita, Gyurgyevó, Prahova, Teleorman

Dél-Nyugat régió: Dolj, Gorj, Mehedinc, Olt, Vâlcea

Nyugat régió: Arad, Krassó- Szörény, Hunyad, Temes

Észak-Nyugat régió: Bihar, Beszterce Naszód, Kolozs, Szilágy, Szatmár, Máramaros

Közép régió: Fehér, Brassó, Kovászna, Hargita, Maros, Szeben

Bukarest-Ilfov régió: Bukarest, Ilfov

Romániában a négy fejlesztési zóna a következő:

1. Hátrányos helyzetű, defavorizált zónák: Zsil-völgye, Torda (olyan területek, ahol az egy főre jutó GDP a közösségi átlag 75%-a alatt van, gazdaságuk gyenge, a munkanélküliségi ráta magas);

2. Ipari parkok: Szatmárnémeti, Bors (Bihar megye). Olyan ipari vállalatok tartoznak ide, akiknek bizonyos adó- és költségcsökkentéseket biztosítanak.

3. Szabad zónák: fel kell zárkózzanak.

4. Iparilag hanyatló zónák: fejlesztésre szorulnak.

Romániában a 2001-ben elfogadott önkormányzati törvény a döntően adóbevételből finanszírozott önkormányzati közszolgáltatási rendszer mellett döntött, de nem zárta ki – a kötelező feladatok ellátásán túl – a vállalkozó önkormányzati gazdálkodás lehetőségét sem.

A jelenlegi úgynevezett forrásszabályozásnak a lényege egyrészt az, hogy minden helyi (megyei és települési) önkormányzat előre kiszámítható – döntően normatív – módon részesedik a központi adókból (részben a keletkezés helye szerint, részben azonos mutatók alapján történő újraelosztással). Másrészt, törvényben körülhatárolt körben és módon, saját bevételekre tehet szert. A több forrásból származó helyi költségvetés azonban egységes egészet alkot, s a helyi képviselőtestület dönti el – a kötelező feladatokra is tekintettel – annak felhasználási módját és arányait.

Az önkormányzatok saját felelősségükre vállalkozói tevékenységet folytathatnak, de ez nem veszélyeztetheti a kötelező feladataiknak az ellátását. Ugyanakkor ezek az elhatározások csak jól meghatározott jogi szempontok útján jöhetnek létre.

Az önkormányzatok ma leginkább abban lehetnek érdekeltek, hogy működési területükön hagyják érvényesülni a gazdasági törvényszerűségeket. Regulátorként támogatniuk, segíteniük kell a piaci viszonyok kiépülését, amelyeknek a leginkább akkor használnak, ha nem törekednek maguk is mindenáron arra, hogy gazdasági tényezői legyenek a helyi társadalomnak. Az államigazgatás csak ezáltal válhat feladatmegoldó, szolgáltató, szükséglet-kielégítő közigazgatássá. A közigazgatás ne helyettesítse a vállalkozást semmilyen formában, fő feladatkörében ne közvetlenül maga szolgáltasson, hanem teremtse meg indirekt eszközökkel – ahol csak tudja – ennek a feltételeit. Más oldalról óriási ellentmondásnak tűnik egyfelől az állami tulajdon programszerű, progresszív leépítése, privatizációja; másfelől meg az önkormányzatok aktív termelőerővel való felruházása és a vállalkozás kényszerbe hajszolása. Alkalmanként viszont kifejezetten szükség van arra, hogy az önkormányzat társként közvetlenül is részt vegyen a vállalkozásokban.

Az önkormányzatok fő gazdaságnövelő feladata a következő:

– a kis- és közepes méretű vállalkozások létrejöttének, illetve működésének az elősegítése;

– az új munkalehetőségek teremtése vállalkozások szervezése útján;

– a helyi munkaerő készségeinek, szakmai és vállalkozói ismereteinek a fejlesztése, a szükségletekhez való igazítása;

– kedvező feltételek teremtése a vállalkozók tőkeerejének növeléséhez, a lakossági magánbefektetések ösztönzéséhez, valamint a működő tőke megnyeréséhez;

– a privatizációs folyamat elősegítése;

– rendelkezésre álló hazai és külföldi pénzügyi források feltételezése és kezelésükhöz a szabályozott keretek biztosítása;

– segítségnyújtás a helyi önkormányzatok vállalkozási programjainak a kialakításához.

A gazdaság, a piac, a verseny területén viszonylag jól meghatározhatók az állam feladatai. Közgazdász szakemberek véleménye szerint közülük a fontosabbak:

– az ország megromlott külgazdasági pozíciói (fizetőképesség fenntartása) miatti beavatkozások;

– közérdeket védő (pl. a természet- és környezetvédelem érdekében álló) intézkedések megtétele;

– a „szociális háló” megteremtése (pl. a munkanélküliség kezelése);